

Utopia

Eindejaars reflectie over de toekomst

Auteur:

[Ewoud Jansen](#) Fontys International Business & Management Studies

Column — Gepubliceerd: 26 december, 2011 in Persoonlijke Effectiviteit

Onlangs las ik voor het eerst ‘Utopia’ van Thomas More. Beter laat dan nooit zou je kunnen zeggen. Het is een belangrijk werk voor iedereen die met maatschappelijke vraagstukken bezig is. More beschrijft een fictieve ideale maatschappij ergens in de zuidelijke oceaan. Hoewel ik geen heel warme gevoelens kreeg voor de collectivistische maatschappij in deze klassieker uit 1516 waren een aantal ideeën van de Utopianen zo gek nog niet. Zo zagen zij in dat goud van zichzelf een tamelijk irrelevant metaal is waar je weinig praktisch mee kunt. Zij vonden het maar vreemd dat andere volkeren hun rijkdom afmaten aan de hoeveelheid goud die zij bezaten.

Echte welvaart, zo wisten de Utopianen, zit in de reële goederen en diensten die je kunt veroorloven. Omdat zij efficiënt werkten, konden de Utopianen in relatief korte tijd alles voortbrengen wat ze nodig hadden. Daardoor genoten zij zo ook nog eens van veel vrije tijd. Misschien wel net zoveel vrije tijd als wij nu normaal vinden maar die voor de gemiddelde zestiende eeuwse mens een ongekende luxe moet zijn geweest. Wij hebben ook veel vrije tijd maar daarboven hebben wij tegenwoordig ook nog de beschikking over tal van goederen die in de tijd van More niet bestonden. Een economische crisis betekent tegenwoordig vooral dat we tijdelijk even wat minder over hebben voor de frivoliteiten van het leven waardoor bepaalde werknemers hun baan verliezen. Dat is natuurlijk heel vervelend maar van de honger omkomen doen we hier in het Westen, anders dan in More’s tijd, uiteraard niet meer.

Zouden wij collectief genoeg nemen met de welstand van de Utopiaan, dan konden we waarschijnlijk toe met een tien – urige werkweek en een pensioenleeftijd van 45. Het enige dat we zouden hoeven voortbrengen is voldoende voedsel, een eenvoudig dak boven ons hoofd, niet al te modieuze kleding en de gereedschappen die voor de voortbrenging van deze levensbehoeften handig zijn. Door de ongelofelijke efficiëntie waarmee vandaag de dag al deze goederen worden voortgebracht hebben we niet heel veel mensen voor deze takken van sport meer nodig. Vandaar dat we ons ook kunnen bezig houden met de productie van personenauto's, I Pads, all inclusive vakanties en nog veel meer moois. Maar zouden we vinden dat we die dingen niet meer nodig hebben dan winnen we heel veel tijd.

En zelfs als we al die leuke dingen wel willen en waarom ook niet, dan kunnen we die samen blijven maken en nog steeds winnen aan vrije tijd. Want we besteden dan wel tijd aan zaken die in de ogen van Utopiaan onnodig zijn, we besteden daarnaast nog eens heel veel tijd aan dingen die echt overbodig zijn.

Laten we eindelijk eens ophouden met al die vergaderingen waarvan iedereen na afloop bij de koffieautomaat vol ergernis zei dat het totale tijdverspilling was. Laten we ons niet meer bezig houden met veranderingstrajecten die nooit in enige organisatie zullen indalen. En laten we nooit, maar dan ook echt nooit meer enige tijd besteden aan het horizontaal inbrengen van targets in de contracteringsruimte. Wat zouden we zonder enig welvaartsverlies toch ontzettend veel tijd kunnen besparen.

Door alle tekortkomingen waarmee de mens behept is zal het helaas wel nooit zover komen. *Hoewel we individueel allemaal kunnen aangeven met welke onzin we ons dagelijks bezig moeten houden zijn we als collectief niet in staat er een einde aan te maken. Een wereld zonder bullshit en bureaucratie zal wel altijd een utopie blijven.* Maar het kan geen kwaad om net als More te filosoferen over een ideale samenleving hoewel die van mij op een paar punten toch behoorlijk zal afwijken van Utopia. Dat is ook het gevaar van het streven naar een Utopia. Het betekent voor iedereen wat anders. Misschien willen de meeste mensen ook helemaal geen Utopia. Als we dat eenmaal bereikt hebben kunnen we nooit meer lekker klagen bij de koffieautomaat.

Deze column werd ingezonden door **Ewoud Jansen**.